

Chestertonnál is kezdi agyonszízni a gyökereket, melyekből táplálkozik. A beavár, mellyel a földszag zamatát és a konyhakert józanságát legmerészebb metafizikai képleteibe beállítja, felmészli ennek a földszagnak reflektálatlan, töretlen erejét. Chestertonnál reflektálatlan fró alig van a világban. Szógot fején-találó józansága, világnézetének egyszerű és egésszerű volta: nemes és kedves *ruffinement*, de mégis csak *ruffinement*.

Sokszor kiáltották ki reakciónak. Sohasem teljes joggal, sohasem teljesen jogtalanul. Legújabb regényében, ebben a bizarrul képtelen, mesészerűségében oly szerelhetemű történetben, ismét, mint már egynehányszor, azt bizonyítja, hogy az igazi középkori kultúra-ideál a mai szocializmus programjának ötletképes magyarálatul valóban még csak összefér, de a mai kapitalista társadalom életét elveivel sehoggy. Ha tehát a mai kapitalizmus, hatalmának megszilárdítása érdekében, igazi reakción, igazi klerikális és feudális politikát folytat, akkor maga alatt vágja a fát és végül azt a szerepet fogja játszani, mely Shylocknak természetes hivatás: a léprement gonosz szerepét.

Soha még oly erősen nem éreztük Chestertonnál a szellemesség veszélyét, melyről szólunk, mint e regénnyel kapcsolatban. Már az maga, hogy Chesterton egyáltalán regényeket is ír, félig-meddig aggályos lehet (noha istenáldotta író-tehetségét az elbeszélő műfajban sem lehet kétségbevonni), mert valamely hátrózott világnézeti programnak szépírói, vagy éppen humorisztikus formában való hirdelése már önmagában is: *captatio benevolentiae*, és ha még ezt az általános *captatio benevolentiae*-t esetleg el is fogadjuk hatékonyága által igazolt, jogos és élvezetes orvoslásnak: azt a szinte személyes *captatio benevolentiae*-t, mely Chesterton újabb könyveiben és nevezetesen a szívbeforgóban a *szocializmussal* és egyáltalán a «bulvárdallal» szemben megnyilvánul, nem nevezhetjük másnak, mint frívólnak, amint hogy Chesterton egész «közmitikus szellemessége», noha mindig pozitív, kezd a frívollás színezetét nyerni. Fáj ezt a kifejezést Chesterton szerelhetemű és esillámú személyiségére alkalmazni. A «Don Quijote visszatérte» nem tartozik szerzőjének legértékesebb, legkitűnőbb művei közé, de bizonyos, hogy a legkedvesebbeknek, leggyalultságosabbaknak és legfrívolebbaknak egyike.

hp.

Az Új Középeurópa.

Das neue Mitteleuropa in wirtschaftlichen Karten. (New Central Europe in economical maps.) Von Albert Halász. Berlin: R. Hobböing, 1938.

1919-ben adta ki Halász Albert Magyarország gazdasági térképekben, a. a. állását, melyben grafikai eszközökkel, táblázatok segítségével először adott ilyenmő plasztikus képet a háborúutóli Magyarország gazdasági (termelési, forgalmi, kereskedelmi) viszonyairól. Új munkájában Halász a monarchia felbomlásával keletkezett új, autonóm gazdasági területek néprajzi, termelési és forgalmi viszonyairól ad szemléletes képet. Az utóállamokon kívül felveszi még Bulgáriát, melynek gazdasági kapcsolata a többi idesorozott országokkal, szerző szerint, olyan mértékű, mint Lengyelországgé. A térképek és a kísértő, az 1922-6 évek statisztikai adatait tartalmazó táblázatok kiterjeszkednek a hét ország hegy- és vízrajzi, néprajzi viszonyaira, közlekedési eszközre, hányászatára, különös részletességgel a mezőgazdasági termelés minden ágára, kimutatva azt is, mennyi az egyes országoknak főfőlsége, a fogyasztás céljára szükséges évi behozatala az egyes fontosabb termékekéből, a fontosabb iparágak termelési és külkereskedelmi adataira, összehasonlítva a «Középeurópa» országaira vonatkozó adatokat a legfontosabb egyéb európai országok adataival. Részletesen elemzik végül az utolsó térképek és táblázatok az egyes országoknak összes és főleg egymással lebonyolított külkereskedelmi forgalmát, és ezek az adatok jellemzik legjobban Új Középeurópa államainak gazdasági egymásutániságát: a többi középeurópai állammal bonyolódott le Magyarország összes külkereskedelmi forgalmának $\frac{1}{2}$ része. Ausztriánál és Csehszlovákiánál ez az arányszám $\frac{1}{2}$, Romániánál és Jugoszláviánál $\frac{1}{3}$, Lengyelországnál és Bulgáriánál $\frac{1}{4}$, és hozzátehetjük még, amint a közöli adatokból egyszerű számításal kiittaik, hogy az egész Új Középeurópai terület külkereskedelmi forgalmának több mint $\frac{1}{3}$ részét képezik (2/3 része) az egyes országok között bonyolódott le. A térképek grafikus ábrázolásal a termelési és forgalmi adatoknak az egyes országok megyél tartományai szerinti eloszlását is feltűntetik és így anyagot nyújtanak fontosabb elemzésekhez.

Az egyszerű megismerésre is tanulságos, tudományos munkából is nagy

használat igényelhető atlasz német és angol szöveggel jelent meg — magyar részről támogatást a kiadás költségeire csak mint a külföldiek színt propaganda-eszköz nyelhető — és erre a célra, a legobjektívabb, legnemesebb eszközökkel dolgozó propaganda céljaira ez az atlasz valóban kiválóan alkalmas, ép úgy, mint szerző megelőző munkája. Nagyon kíváncsok voltunk, hogy magyar szöveggel is megjelenjék, mint az iskolai oktatás kitűnő eszköze. Remélhetőleg a friss adatokkal kiegészített új kiadás sem fog soká késni.

(pk)

A falusi doktor könyve.

Várodi Sándor: Népszerű egészségügyi előadások. (Eggyüttel vezérfontú lázasági és kórozasok számára.) Bp., Napok II. és Tsa (91 I.).

Számítalan számú összeállítás van az életben, a magyar életben. Közülük igen elől áll a falusi orvosé, amint a maga kicsi műszerkészletével, a «bűzös» nagyvárosból magával hozott energiájával és idealizmusával szembe-szembe ragaszkodik az Óbuda-sziget Leváltójával és mindazal a szűrnységgel, ami a vezetők bünei elkerülhetetlen következményeként a parasztsághozan végtelenedik ki. — Egy orvos — neelve, öszjárása szerint nyilván falusi orvos — kis könyve érkezik előtünk, oktató, feddő, kétfoldó, esdeklő. Látása tiszta, tudása bensőséges, kritikája éles, idealizmusa megindító. De vajjon ér-e valamit kétfoldó, még ha az ország minden olvasni tudójának kezébe adnák is, még ha minden nagykorúnak szigorú büntetés terhe alatt betéve is kellene megkínálnia? Itt talán csak a szentül előkelt és végrehajtott, általános, komoly, nem pedig a polgári népművelés segít.

(st.)

Az uszító Hasztelek.

Marcelle Tinayre: Tertes éltérőves. Paris: E. Flammarion, 1928. (242. p.)

Előnyök. Sziluszok ínam, hájos: ezen megérzik a kiváló regényíró művésze. Mondanivalójuk kevés és halvány, de hisz nem is a leír országok — Skandinávia, Hollandia, Spanyolország — jellemzésén van itt a hangsúly. Marcelle Tinayre lecsapott az «Alliance française» közös-voyageur-jének, a Francia gondolatnak, művészetnek, műveltségnek kíván barátokat szerezni a külföldön. Ehhez kell úszító, elvokult gyűlöletet libogtatni a németek ellen? Ki-

vőbrnyrd, hogy Stockholmban — bünel befolyásra nem beszélnék elragadatlással a Ruhe-vidéken történt dolgokért; Hollandiában fölfedez, hogy a világot se holland bankárok, esakis német; zsidók vezették «campagne»-t a frank ellen és sok hasonlót.

Mindenesetre igen helyes és megiszíelőnő, amit az igazi propaganda érdekében az illetékesek figyelmeztetnek: Jó vasút, kitűnő, udvarias kiszolgálás, a hazai komoly értékek megismertetése. Hívjuk ide a külföldi tudósait, kiváló szellemi. Ne csak bankettekkel traktáljuk őket, hanem adjunk nekik alkalmat rá, hogy nálunk dolgozzanak. t. m.

A svájci közüzenetek.

Jöhr Adolf: Staatswirtschaft und Volkswirtschaft in der Schweiz. Orell Füssli, Zürich, 1927.

Két okból tartjuk e kis füzetet említésre méltónak. Az első az a magyar gazdasági életben szokott jelenség, hogy a szerző — aki már hivatali állásúval fogva is, mint a Schweizerische Creditanstalt igazgatója, a gazdasági szabadságot és a közhatalomnak a magángazdaság területéről való lehető kivonásáról hírdeti — elvi álláspontja fenntartása mellett is mily méltánylással tekinti az állami gazdálkodás lényeges eredményeit. Pedig az ismertetői füzet a szerzőnek a zürichi bankárnapon (1927 október) tartott előadása és tudjuk, hogy az ilyen érdekképviseleti napok rendszerint az állam vállalkozói tevékenységének és a — nem az illető érdekképviselet javára történő — állami beavatkozásnak fontosságát nélkülözhetetlenül megemlítik. Jele ez a svájci közélet tisztultabb levegőjének és nálán sokkal is magyarázható, hogy az utóbbi évek gazdasági válságát Svájci közgazdaságát viszonylag kevésbé érintették.

A második ok a következő: A magyar közvélemény, de nem csupán a magyar, hanem — miként jötte kifejezett — maga a svájci közvélemény előtt is Svájca, mint a liberális gazdaságok gyarmatait jellemzően megőrző és a «kafke» Sozialismus-tól alig megfertőzött orszagra szokott hivatkozni. A helyzet azonban szerencsésül látszik az, hogy miként a szelid asszonyok, a fekozatoson fejlődő és tradicionális demokráciájuk révén magyobb politikai és gazdasági ügyesektől megkínált országok is kevésbé diszkusszió tárgyai, mint a teseké-

lyeb
mü
Jón
foss
sváj
lalko
milla
negy
besze
közö
leleg
völ
zati
ta és
amit
szja
zati
véke
által
dönt
egy
jedi
hoz
szá
szert
kedj
kom
löt.
real

Z
Érő
A
azi
telje
elő
lakó
váró
diar
tató
leme
mint
nyab
ról
mutt
mutt
mife
növe
Érő
az u
gyar
tokk
mun
jes
emb
el
man